

BUDAPEST FELETT AZ ÉGBOLT

BEVEZETŐ A *FORDULAT* 7. SZÁMÁHOZ

Jacques Rancière hatásos felütést ad *Esztétika és politika* címmel megjelent, immáron magyarul is olvasható könyvének. A filozófus a következőképpen fogalmaz: „A művészet válságát vagy a művészetnek a nyelv általi végzetes és fondorlatos kisajátítását, a spektakulum általánossá válását vagy a kép halálát leplező beszédmodok elszaporodása világosan jelzi, hogy ma az esztétika területén folyik az a csata, amelyik tegnap az emancipáció ígéreteiért illetve a történelem illúzióiért és illúziótlanításáért folyt.” Az előbbi gondolat jegyében a *Fordulat* 7. száma egyik céljának a politikai esztétika tanulmányozását jelölte meg, hiszen – és ismét az előbbi filozófus szavaival élve: „A politika a láthatóról szól és arról, ami a láthatóról mondható, azokról, akik rendelkeznek a látás kompetenciájával és a kimondás jogával; a terek birtoklásáról és az idő lehetőségeiről.”

A különböző rétegek és osztályok azonban eltérően látják a valóságot és valóságokat, a *Fordulat* 7. száma így annak is utána járt, mit jelenthetett vagy jelent az a kifejezés és műszó, hogy „*baloldali*” esztétika. Terry Eagleton és Timothy Bewes egyaránt Lukács György munkásságához kapcsolódnak, míg K. Horváth Zsolt a népi kultúra, munkáskultúra és baloldali közösségiség „világát” Vajda Lajos életműve kapcsán járja körül. Az esztétika tematikáját Balázs Ádám zárja, aki a republikanizmus nyelve és a francia külvárosok élményvilága közötti harcról értekezik.

Utóbbi tanulmány egyik látens üzenete, hogy a tér birtoklása, illetve a kulturális reprezentáció lehetősége nem egy formán adott korunk kapitalizmusában és a kortárs jelenben. A *városhoz való jog* követelése immáron a társadalmi egyenlőtlenségek elleni küzdelem egyik tényezője lett. A *Fordulat* 7. számában Niedermüller Péter mindezt – többek között Budapest példáján keresztül érzékeltetve – a „kettészakadt város” kifejezésével írja le. Ha a városokat mint kulturálisan írott szövegeket olvassuk, úgy azok egyik oldalán a new global economy szimbolikus és térbeli előrenyomulásával, míg másik lapján a lakóhelyi szegregációval és a „láthatatlan” kultúra és reménytelenség rétegeinek egymáshoz rakódásával szembesülünk. Annak érdekében, hogy a városhoz való jog társadalomtudományi megalapozottságot is nyerhessen hazánkban, a *Fordulat* jelen száma David Harvey 2008-ban, a *New Left Review* hasábjain megjelent, címadó tanulmányát ajánlja a kedves

Olvasók figyelmébe. Emellett a posztmarxista geográfus további két értekezésének is helyet adtunk: míg az „új” imperializmus témaköre a tér és idő feletti uralom, illetve utóbbi intézményi hordozóit járja körül, addig *A kapitalizmus: a fragmentálódás üzeme* címet viselő írás a posztmodern és a *kapitalista* gondolkodás nem várt, de mégis sajátos összejátszásáról értekezik. A Fordulat sajátos, kritikai városszociológia blokkját Németh Ádámnak, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatójának tanulmánya zárja, amely társadalomtudományi keretben, továbbá a városimázs és az építészeti irányváltások tükrében vizsgálja korunk nagyvárosait, különösen Budapestet. Németh tanulmánya egy olyan Budapestet mutat be, ahol a szociális szempontok rendre háttérbe szorulnak a vizuális marketing rovására, azaz a Rolls Frakció eredendően ironikus dalszövege vizuális realitásra tett szert. „Budapest felett az égbolt” egyáltalán nem mondhatni, hogy felhőtlen lenne, továbbra is „vasbetonból szövik az élet”.

Végül, de nem utolsósorban a Fordulat 7. száma két esszé-recenzióval köszönti Heller Ágnest 80. születésnapja alkalmából: a filozófusnak önálló monográfiát szentelő Rózsa Erzsébet, illetve az MTA Lukács Archívumának korábbi igazgatója, Sziklai László Heller egy újra kiadott (*Az érzelmek elmélete*), illetve 2009 nyarán megjelent könyvének (*Filozófiám története*) bemutatására, illetve az azokról való értekezésre vállalkozott.

Fehér Ferenc és Heller Ágnes egy, az esztétikával foglalkozó közösen írott esszejüket a következő mondattal zárták: „... a művészet posztulátuma az, hogy érték és érvényesülés egymásra találjon.” A Fordulat 7. száma is ennek reményében indul most útjára, ítélje meg a kedves Olvasó, mennyire bizonyult sikeresnek kísérletünk.

Böcskei Balázs